

Sygn. akt II UK 247/17

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku P. P. (P.)
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 1 grudnia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1 grudnia 2016 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawcy P. P. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O. o ustalenie ustawodawstwa właściwego, którym oddalono odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z dnia 8 stycznia 2016 r., wskazującej, że do wnioskodawcy począwszy od dnia 1 października 2013 r. ma zastosowanie ustawodawstwo polskie w zakresie ubezpieczeń społecznych. Wnioskodawca prowadzi w Polsce działalność gospodarczą od dnia 1 listopada 2010 r. pod firmą N.

W dniu 1 października 2013 r. pomiędzy Spółką M. s.r.o. z siedzibą na Słowacji a wnioskodawcą została zawarta umowa o pracę, zgodnie z którą miejscem wykonywania pracy miała być Republika Słowacka. W dniu 2 czerwca

2014 r. wnioskodawca wniósł, na podstawie art. 16 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE L 2009.284.1 ze zm., dalej „rozporządzenie nr 987/2009”), o ustalenie ustawodawstwa mającego do niego zastosowanie. Pismem z dnia 5 czerwca 2014 r., organ rentowy wezwał wnioskodawcę do przedłożenia stosownych dokumentów, w związku z czym wnioskodawca przedstawił organowi rentowemu raporty kwartalne dotyczące wykonywania pracy za okresy: od dnia 1 października 2013 r. do dnia 31 grudnia 2013 r., od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 marca 2014 r., oraz od dnia 1 kwietnia 2014 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. Wnioskodawca nie przedłożył innych dokumentów, dowodów wykonywania pracy na terenie Słowacji, żadnych przychodów z umowy o pracę, czasu pracy wykonywanej na Słowacji, przychodów z działalności gospodarczej. Pismem z dnia 9 czerwca 2014 r. organ rentowy zwrócił się po informacje do słowackiej instytucji właściwej o potwierdzenie wykonywania przez wnioskodawcę pracy na Słowacji. W odpowiedzi, słowacka instytucja - Socjalna Poistovna poinformowała pismem z dnia 6 sierpnia 2015 r., że praca wykonywana przez wnioskodawcę na Słowacji w firmie M. s.r.o. od dnia 1 października 2013 r. ma charakter pracy marginalnej, oraz że nie wystawiła dla wnioskodawcy druku PD A1. Stanowisko to zaakceptował polski organ rentowy, stwierdzając w zaskarżonej decyzji, że w okresie od dnia od dnia 1 października 2013 r. wnioskodawca podlega polskim przepisom prawnym w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawcy, wskazując na nieważność postępowania wobec naruszenia - art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 5 i art. 477¹¹ § 2 k.p.c. polegającą na „nie uwzględnieniu przez Sąd drugiej instancji nieważności postępowania, wywołanej pozbawieniem możliwości obrony przez pracodawcę słowackiego swoich praw jako zainteresowanego w sprawie”, oraz zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE L 2004.166.1 ze zm. - dalej „rozporządzenie nr 883/2004”)

w związku z art. 16 ust. 2 i 4 rozporządzenie nr 987/2009 poprzez jego niezastosowanie, co skutkowało uznaniem przez Sąd drugiej instancji, że wnioskodawca od dnia 1 października 2013 r. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, mimo wykonywania pracy najemnej na terenie Słowacji oraz prowadzenia działalności na własny rachunek na terenie Polski oraz obowiązywania normy kolizyjnej w tym zakresie wskazującej na pierwszeństwo ustawodawstwa państwa miejsca wykonywania pracy najemnej, art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009, w związku z art. 6 k.c. poprzez jego błędną wykładnię, że wnioskodawca zobowiązany był do przedstawienia także dokumentów i dowodów na potwierdzenie, iż rzeczywiście podlegał ubezpieczeniu społecznemu na terenie Słowacji oraz, że świadczona przez niego praca nie miała charakteru marginalnego, art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia nr 987/2009 w związku z art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 poprzez jego bezpodstawne zastosowanie, co doprowadziło do uznania, że praca najemna wnioskodawcy na rzecz M. s.r.o. stanowi pracę o charakterze marginalnym.

Wskazał także na naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nie dokonanie przez Sąd drugiej instancji wszechstronnej analizy całego materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie, w szczególności poprzez pominięcie niezachowania wymaganego trybu przez organ rentowy w celu wyjaśnienia wątpliwości, co do marginalnego charakteru pracy skarżącego, a także jego aktualnego statusu ubezpieczeniowego w zakresie podlegania słowackiemu systemowi obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i, mimo nie wyjaśnienia tej kwestii, uznanie przez Sąd drugiej instancji, że wyrok Sądu pierwszej instancji i poprzedzająca go decyzja organu rentowego z dnia 5 stycznia 2015 r. (tak w treści skargi kasacyjnej) wydana została w granicach prawa.

Pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku, poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego jak i decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w tym postępowaniu.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik wskazał, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania, a ponadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W ocenie pełnomocnika wnioskodawcy polski organ rentowy nie przeprowadził w sposób prawidłowy postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką, w zakresie, który pozwoliłby ustalić istotne dla sprawy okoliczności, tj. brak marginalnego charakteru pracy najemnej, a Sąd drugiej instancji w istocie oparł się wyłącznie na tym, że organ słowacki nie wniósł żadnych zastrzeżeń, nie bacząc na to, że tryb postępowania organu polskiego był niezgodny z art. 16 rozporządzenia nr 987/2009. Brak jakichkolwiek dowodów świadczących, iż organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające z instytucją słowacką, w zakresie ustalenia marginalnego charakteru wykonywanej tam pracy, wymiaru czasu pracy, ważności przedłożonych przez ubezpieczonego dokumentów potwierdzających rzeczywiste wykonywanie pracy oraz zgłoszenie do słowackiego ubezpieczenia społeczne. Niezależnie od tego w sprawie nie przeprowadzono postępowania w kierunku określenia czy praca najemna miała charakter marginalny, a mimo tego Sąd uznał stanowisko o marginalności pracy wnioskodawcy za prawidłowe. W sprawie brak było jakichkolwiek dowodów świadczących, że organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające z instytucją słowacką, w zakresie ustalenia marginalnego charakteru wykonywanej tam pracy, a także braku ustalenia aktualnego statusu ubezpieczenia społecznego na Słowacji. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia zdaniem pełnomocnika także naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów procesowych, poprzez pominięcie w postępowaniu sądowym słowackiego pracodawcy jako zainteresowanego i niedostrzeżenie przez Sąd, iż doszło do nieważności postępowania i nie uwzględnienia tego zarzutu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie sprawy do rozpoznania nie ma uzasadnienia.

Za uzasadnieniem postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2018 r., II UK 244/17 (wydanego w analogicznych okolicznościach faktycznych), trzeba przypomnieć, że zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Jeśli więc wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na występowanie w sprawie nieważności postępowania, to obowiązkiem skarżącego jest wykazanie tej przesłanki poprzez wyjaśnienie, z jakiej przyczyny i na jakiej podstawie stawia zaskarżonemu wyrokowi tego rodzaju zarzut. W ocenie skarżącego, nieważność postępowania uzasadnia naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 378 § 1 w związku z art. 379 pkt 5 i art. 477¹¹ § 2 k.p.c., polegającego na nieuwzględnieniu nieważności postępowania, wywołanej pozbawieniem możliwości obrony swych praw przez pracodawcę słowackiego jako zainteresowanego w sprawie.

Wniosek ten nie ma uzasadnienia, gdy się uwzględni - w ślad za orzecznictwem Sądu Najwyższego (por. np. wyrok z dnia z dnia 14 lipca 2016 r., II UK 297/15, (OSNP 2018 nr 1, poz. 7), że pracodawca zatrudniający ubezpieczonego za granicą nie jest zainteresowanym w sprawie o wydanie zaświadczenia o podleganiu ubezpieczeniom społecznym (art. 477¹¹ § 2 k.p.c.), przy czym powyższego nie zmienia sytuacja, w której kwestionowana jest ważność umowy przez niego zawartej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2005 r., I UK 236/04 (OSNP 2006 nr 1-2, poz. 28).

Nie jest też uprawniony wniosek, powołujący się na oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Powołany przepis zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest

oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Dla uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona nie jest zatem wystarczające twierdzenie skarżącego, że tak jest, ani zarzucenie naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego w taki sam sposób, jak wykazano w podstawie skargi. Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika bowiem konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Innymi słowy, w celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy wykazać „oczywistość skargi kasacyjnej” przez odwołanie się do argumentacji, która *prima facie* wskazuje, że zaskarżone orzeczenie wydane zostało z oczywistym naruszeniem prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2007 r., II CSK 184/07; z dnia 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07; z dnia 10 lipca 2007 r., II UK 45/07, niepublikowane; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109), a takich argumentów nie można doszukać się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie do rozpoznania. Ponadto przytoczony przez skarżącego (jako naruszony) przepis (art. 233 § 1 k.p.c.) jednoznacznie wskazuje, że kontestowane są ustalenia faktyczne, zaś w obowiązującym stanie prawnym Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do badania prawidłowości zarówno ustaleń

faktycznych, jak i oceny dowodów, dokonanych przez sąd drugiej instancji. Ustrojową funkcją Sądu Najwyższego jest sprawowanie nadzoru judykacyjnego, w tym zapewnianie jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, niepublikowane.; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 211/06, niepublikowane).

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

r.g.